

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

**Adana Ceyhan M Tipi Kapalı Ceza İnfaz
Kurumu İle Açık Ceza İnfaz Kurumu
Kampüsü İnceleme Raporu**

**24. Dönem 5. Yasama Yılı
2014**

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

ADANA CEYHAN M TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU İLE AÇIK CEZA
İNFAZ KURUMU KAMPÜSÜ İNCELEME RAPORU

I. BAŞLANGIÇ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 13 Ekim 2011 tarihli 3'üncü toplantısında, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde incelemelerde bulunmak üzere bir Alt Komisyon kurulmasına karar vermiştir. Anılan Karara istinaden, 29.05.2014 tarihinde Adana Ceyhan M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ile Ceyhan Açık Ceza İnfaz Kurumu Kampüsü'nde incelemede bulunan heyet; Alt Komisyon Başkanı ve Konya Milletvekili Ayşe TÜRKMEÑOĞLU ve Mardin Milletvekili Abdurrahim AKDAĞ'dan oluşmuştur. İncelemeye Komisyon görevlisi Yasama Uzmanı Fazlı PEHLİVAN eşlik etmiştir.

II. BAŞVURUCULAR

24'üncü Yasama Dönemi'nde, Ceyhan M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndan toplamda 9 adet başvuru İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'na iletilmiştir. Bunlardan 5 inin konusu yargı mercilerinin kararlarından şikayete ilişkin olup, 2 si değişik yerlere sevk talebini içermekte, diğer 2 si ise infaz koruma memurlarının kapalı ve açık ziyaret günlerinde ziyaretçilerin üstünü onur kırıcı bir usulde aramasına ve denetimli serbestlik hakkından yararlandırılmadığına ilişkindir.

Komisyonumuza, Ceyhan Açık Ceza İnfaz Kurumu Kampüsü'nden sadece 1 adet başvuru yapılmıştır. Bu başvurunun konusu ise ceza infaz kurumu idaresinin yasal olarak tanınan izin haklarından bir kısmının kullanılmasına imkan tanımadığı iddiasına yöneliktir.

III. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

3686 sayılı "İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu"nun 6'ncı maddesine göre, Komisyon; alt komisyonlar kurmak suretiyle çalışabilir ve 5'inci maddesine göre, gerekli gördüğünde Ankara dışında incelemelerde bulunabilir. Ceza infaz kurumu ve tutukevlerindeki fiziki şartların ve kurum yöneticilerinin tutum ve davranışları ile mevzuattan kaynaklanan insan hakkı ihlallerinin incelenmesi amacıyla kurulan Alt Komisyon, muhtelif ceza infaz kurumlarında incelemelerde bulunmaktadır. İncelemelerin genel amacı, ceza infaz

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

kurumlarında, hükümlü ve tutukluların maddi ve manevi dokunulmaz haklarına ve ceza infaz kurumları yaşam koşullarına ilişkin sorunların olup olmadığının tespiti.

Ayrıca son zamanlarda bazı basın-yayın organlarında 2014 yılı Şubat ayında Ceyhan M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun çocuk koğuşunda kalan iki erkek çocuk mahpus arasında taciz ve tecavüz olaylarının yaşandığı iddiasına yer verilmektedir. Gerçekleştirilen inceleme ziyaretiyle son derece vahim olan bu iddialar hakkında yerinde incelenme hedeflenmiştir.

Tutuklu ve hükümlülerle birlikte ceza infaz kurumu görevlilerinin sorunları da, incelemeler vesilesiyle milletvekilleri tarafından yerinde görülmekte ve bu durum mevcut sorunlara ilişkin parlamento ve kamuoyu duyarlılığının artmasına hizmet etmektedir.

IV. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

Alt Komisyon ilk olarak, Ceza İnfaz Kurumlarından sorumlu Cumhuriyet Savcısı ve ceza infaz kurumu yöneticileri ile gerçekleştirdiği görüşmede Cezaevi ile tutuklu ve hükümlülerin barındırıldığı şartlar hakkında kısa bir bilgi almıştır. Bilgilendirme toplantısının ardından 2014 yılı Şubat ayında iki çocuk mahpus arasında taciz ve tecavüz olayının yaşandığı iddia edilen koğuşta görüşme ve incelemelerde bulunduktan sonra, bazı tutuklu ve hükümlülerle görüşülmüştür. Tutuklularla ve hükümlülerle yapılan görüşmeler ceza infaz kurumundan hiçbir görevli olmaksızın gerçekleştirilmiştir. İncelemeler sonrasında Cumhuriyet Savcısı ve kurum yöneticileriyle taciz ve tecavüz iddialarına ilişkin kamera kayıtları izlenmiştir. Son olarak tutuklu ve hükümlüler tarafından dile getirilen sorunlar ile ceza infaz kurumu görevlilerinin sorunlarının ele alındığı değerlendirme toplantısı gerçekleştirilmiştir.

V. İLGİLİ MEVZUAT HÜKÜMLERİ VE YAZILI METİNLER

Heyet çalışmasında, Birleşmiş Milletlerin 13 Mayıs 1977 tarihli “Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar”, 9 Aralık 1988 tarihli “Herhangi Bir Biçimde Tutulan Veya Hapsedilen Kişilerin Korunması İçin Prensipler Bütünü”, 14 Aralık 1990 tarihli “Tutuklulara Uygulanacak Muameleler İçin Temel İlkeler”; Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesininin 11 Ocak 2006 tarihli ve (2006)/2 nolu “Hükümlülerin İyileştirilmeleri İçin Standart Asgari

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Kuralların Avrupa Metni” (Avrupa Cezaevi Kuralları), Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin “Cezaevinin Aşırı Kalabalıklaşması ve Cezaevi Mevcudu Enflasyonu Hakkındaki R(99) 22 sayılı Tavsiye Kararı; 5275 sayılı “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun” ve “Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük” hükümleri ile ilgili diğer mevzuatı dikkate almıştır.

VI. İNCELEMELER

VI.1. Adana-Ceyhan M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Hakkında Heyete Sunulan Genel Bilgilendirme

62954 metrekare toplam arsa üzerinde 5940 metrekare bina oturumu ve 7014 metrekare güvenlik alanına sahip Ceyhan M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ilk olarak 01.05.1988 tarihinde koğu sisteminde hizmet vermek üzere açılmıştır. 2000 yılında koğuşlar bölünerek oda sistemine geçilmiş, 2008 yılında ise odaların bulunduğu koridorların sonuna 24 oda daha eklenmek suretiyle Kurumun kapasitesi 668’e çıkarılmıştır. A, B, C ve D bloklardan oluşan Kurumda, hükümlü ve tutukluların barındırıldığı 59 adet oda bulunmakta ve bu odalarda 6, 8, 12 ve 16 kişi gruplar halinde kalabilmektedir. İnceleme tarihi itibarıyla 698 hükümlü, 156 tutuklu olmak üzere toplamda 854 mahpus cezaevinde bulunmaktadır.

Kuruma giren herkes, duyarlı kapı (X-Ray) cihazından geçerek arama işleminden geçirilmekte, ayrıca Kurumda ayda bir kez genel arama, en az 4 kez de kısmi arama yapılmaktadır. Kurumda bulunan tüm koridor ve oda bahçeleri ile çocuk koğuşlarının ortak yaşam alanları 113 kamera ile kontrol edilmektedir.

Sağlık hizmetleri Sağlık Bakanlığı’nda kadrolu, cezaevi aile sağlık merkezinde görevli 1 doktor ve Kurum personeli 3 hemşire tarafından yerine getirilmektedir. 15 günde 1 ise Devlet Hastanesinde görevli bir psikiyatrist doktor, psikiyatrik rahatsızlıkları Kurumda muayene etmektedir. Diş rahatsızlıklarının tedavisi için ise haftada 2 gün bir diş hekimi Kurumda hizmet vermektedir. Kurumda rehabilitasyon hizmetleri kurum öğretmenleri, sosyal hizmet uzmanları, psikolog ve cezaevi vaizi kadrosundaki görevlilerce yerine getirilmektedir.

Eğitim hizmetleri kapsamında okuma-yazma, 1. Kademe İlkokulu bitirme ve 2. Kademe kursları verilmektedir. Bu bağlamda Kurumda 52 kişi Açık Öğretim Ortaokulunda,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

55 kişi Açık Öğretim Lisesinde, 5 kişi ise Açık Öğretim Fakültesinde kayıtlı olup eğitimlerine devam etmektedir. Açık Öğretim Fakültesine devam eden 2 hükümlü girdikleri sınavda Adana birincisi olmuşlardır. 4423 adet güncel kitaba sahip kütüphane, bilgisayar salonu ve çeşitli konser, konuşma ve sosyal faaliyetlerin yapıldığı konferans salonu da Kurumda hizmet vermektedir.

Sıvacılık, boyacılık, bilgisayar kullanımı ve ev tipi klima bakım ve onarım kurslarından tutuklu ve hükümlüler yararlanmaktadır. Elektrik-sihhi tesisat ve klima tamir atölyesi ile el işi hobi atölyeleri de bulunmaktadır.

VI.2. Adana-Ceyhan Açık Ceza İnfaz Kurumu Kampüsü Hakkında Heyete Sunulan Genel Bilgilendirme

1979 yılında 1739 dönüm arazi üzerine kurulan Açık Ceza İnfaz Kurumunun 63 dönümünü idari bina, sosyal tesis ve atölyeler kaplamakta olup, diğer alanlarda tarımsal ve hayvansal faaliyetlerde bulunmaktadır. Kurum hükümlü kapasitesi 400 olup, inceleme tarihi itibarıyla 390 kişi kalmaktadır. Kurumda 20 adet koğuş bulunmaktadır.

2 mobese ve 32 adet sabit kamera ile izlenmekte olan Kurumun yemek ihtiyacı, Kurum yemekhanesinden karşılanmaktadır. Yumurtalık Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumunda kalan kadın mahpusların yemek ihtiyacı da buradan karşılanmaktadır. Kurumda futbol, basketbol ve voleybol sahası bulunmakta ve sık sık mahpuslar tarafından kullanılmaktadır. Masa tenisi ve badminton sporlarının yanı sıra konferans, münazara, konser ve film gösterimi de yapılmaktadır.

Sağlık hizmetleri kapsamında Salı ve Cuma günleri aile hekimi sağlık hizmeti vermektedir. Diş tedavisi Ceyhan Devlet Hastanesinde yapılmaktadır. Kurumda Pazar günleri açık görüş yapılmaktadır. Psiko-sosyal servisi tarafından öfke kontrolü programı da gerçekleştirilmektedir.

Mobilya, parke/taş, demir, fırın, tarım ve çay ocağı atölyeleri aktif olarak çalışmakta ve bu atölyeler de 153 hükümlü istihdam edilmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

VI.3. Ceza İnfaz Kurumunda Yapılan Gözlemler ile Hükümlü ve Tutuklularla Gerçekleştirilen Görüşmeler

Alt Komisyon, Adana-Ceyhan M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İle Ceyhan Açık Ceza İnfaz Kurumu Kampüsü'nde inceleme gerçekleştirmiştir.

İncelemelerde avukat ile hükümlü ve tutuklu görüşme odaları, ziyaretçi kapalı görüşme alanları ile aile görüşme odası ziyaret edilmiştir. Toplam 2 adet avukat görüşme odası bulunan cezaevinde, mahpus ile avukatının şeffaf camlı bir avukat görüşme odasında görüşme halinde olduğuna şahit olunmuştur. Ziyaretçi kapalı görüşme alanlarında incelemelerde bulunularak ziyaretçiler ile görüşülmüştür. Bu görüşmelerde ziyaretçiler, görüşlerin yapılmasında ve cezaevine giriş ve çıkışlarda herhangi bir şikayetlerinin bulunmadığını belirtmişlerdir. Yine aile görüşme odalarının dekor ve tasarımının ihtiyaçları giderecek nitelikte olduğu görülmüştür.

Koşullara girildiğinde göze çarpan ilk sorun kapasite fazlası tutuklu ve hükümlünün barındırılıyor olmasıdır. Bazı koşullarda normalde 18 kişi kalması gerekirken hâlihazırda 26 kişi kalınmaktadır. Koşu temizliğinin, ranza ve yatak düzeninin yeteri kadar sağlanamamasından kaynaklı düzensiz ve karışık bir koşu ortamı ile karşılaşmıştır. Ülkemizin güney kesimlerinde özellikle yaz aylarında hem hava sıcaklığının yüksek seyretmesi hem de yüksek nem oranından dolayı mahpuslar koşullarında serin hava akımı oluşturmak amacıyla birden fazla pervane kullanmak zorunda kalmaktadır. Ancak bu pervanelerin koşulları serinletmesi yetersiz kalmakta olduğu, bu nedenle koşullara klima takılması gerektiği zira klimanın pervanelerden daha az elektrik tükettiği belirtilmiştir.

Bunların dışında genel olarak koşulların aşırı kalabalık olması nedeniyle sıcak su ve tuvalet ihtiyaçlarının giderilmesinde sıkıntılar yaşandığı, yine kapasite fazlası tutuklu ve hükümlü kalmasından dolayı kanalizasyon sisteminde tıkanıklar yaşandığı, sosyal faaliyetlere katılma ve ziyaretçiler ile görüşme süresinin asgari seviyeden uygulandığı, futbol veya voleybol gibi sporların yapılması için açık veya kapalı bir spor salonunun bulunmadığı, istedikleri TV kanallarını izleyemedikleri, sık sık koşu araması yapıldığı, mutfakta yapılan yemeklerin ve kullanılan yağların kokusunun mutfak bacasından koşullara geldiği, hastane sevklerinde takipsizlikten dolayı aksamalar yaşandığı, eski bir bina olması itibarıyla el işi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

atölyesi için ayrılan yerin bazı el işlerini yapmaya fiziki anlamda imkan vermediği hususlarında şikayetler dile getirilmiştir. Kurum idaresinin uygulamalarından çok az sayıda şikâyet iletilirken, genel olarak Ceza İnfaz Kurumu binasının eski olmasından ve mevzuattan kaynaklı sorunlar dile getirilmiştir.

V.I.4. Bazı Basın-Yayım Organlarında 2014 Yılı Şubat Ayında Ceyhan M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun Çocuk Koğuşunda Kalan İki Erkek Çocuk Mahpus Arasında Taciz Ve Tecavüz Olaylarının Yaşandığı İddiası

Cezaevi idaresi ve Savcısı tarafından Alt Komisyon Heyetine, söz konusu iddiaya konu olan olayların 2014 yılı Şubat ayının 17'nci günü gerçekleştiği, aynı gün mağdur çocuğun şikayeti üzerine hem adli hem de konuya ilişkin sorumluluğu bulunan görevliler hakkında idari soruşturma başlatıldığı beyan edilmiştir. Açılan adli soruşturma kapsamında olaya karışan iki erkek çocuğun üzerindeki kıyafetlere, koğuşta bulunan bütün yatak, yorgan ve nevresimler ile konu ile ilgili diğer bazı eşya ve elbiselere de el konulmak suretiyle Adli Tıp Kurumuna gönderildiği belirtilmiştir. Söz konusu olaya ilişkin adli ve idari soruşturmalar Şubat ayında açılmış ve devam ederken, Nisan ayı sonlarından itibaren basın-yayım organlarında konuya ilişkin haberler yer almaya başlamıştır.

Taciz ve tecavüz eyleminde bulunduğu iddiası ile sanık olarak hakkında adli soruşturma açılan 17 yaşındaki M.A. “hırsızlık” suçundan tutuklu bulunmakta iken, söz konusu eylemlere maruz kaldığı iddiasında bulunan 16 yaşındaki F.O. kamunun sağlığına karşı işlenen suçlar arasında yer alan “uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti” suçundan dolayı olay tarihinde tutuklu olarak cezaevinde bulunmaktadır. Her iki çocuk mahpus hakkında isnat edilen suçlar için ilk derece mahkemesince aleyhe hüküm verildiği ve her iki çocuk mahpusun da aleyhe çıkan karara karşı yüksek mahkemede temyiz başvurusunda bulunduğu belirtilmiştir.

Toplamda 2 çocuk koğuşu bulunan Ceza İnfaz Kurumunda, Heyet tarafından söz konusu iddiaya ilişkin olay günü kamera kayıtları izlenmiş, aynı koğuşta kalan bir çocuk mahpus ve diğer çocuk mahpuslar ile görüşülmüştür. Olay günü aynı koğuşta kalan çocuk hükümlü, taciz ve tecavüz iddialarına ilişkin olarak böyle bir şeyin mümkün olmadığını, zira

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

böyle bir şeyin olmasının hakaret niteliğinde algılanmasının ötesinde onur kırıcı ve yüz kızartıcı vahim bir durum olduğunu belirterek iddiayı yalanlamıştır.

Söz konusu iddialara konu olan mahpus çocuklardan mağdur çocuğun tahliye edildiği, sanık çocuk mahpusun ise Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna sevkini yapıldığı öğrenilmiştir.

VII. DEĞERLENDİRME VE SONUC

Ceyhan M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun ilk olarak 01.05.1988 tarihinde koğuş sisteminde hizmet vermek üzere açılmış olması, 2000 yılında koğuşların bölünerek oda sistemine geçilmiş olması ve 2008 yılında ise odaların bulunduğu koridorların sonuna 24 oda daha eklenmek suretiyle Kurumun kapasitesinin 668 e çıkarılmış olması nedeniyle tutuklu ve hükümlüler, yaşam koşullarını etkileyen olumsuz fiziki durumlar ile karşı karşıya kalabilmektedir. Bu şekildeki bir fiziksel yapılaşmanın, koğuşlardaki aşırı kalabalığın tetiklediği pek çok sorunun daha da derinleşmesine neden olduğu gözlenmiştir. Bazı koğuşlarda yer yatağı konulmak suretiyle uyku ve istirahat alanı olarak kullanılan koğuş üst katlarının dar olan ortak kullanım alanlarının daha da daraltılmasına neden olmuştur.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Üye Devletlere sunduğu Cezaevinin Aşırı Kalabalıklaşması ve Cezaevi Mevcudu Enflasyonu Hakkındaki R(99) 22 sayılı Tavsiye Kararında en başta “cezaevlerindeki kalabalıklaşmanın ve cezaevi mevcudundaki artışın bir bütün olarak hem insan hakları hem de ceza infaz kurumlarına, cezaevi idarelerine ve ceza adaleti sistemine karşı önemli bir sorun yarattığını” vurgulamıştır.

Yargılama süreçlerinin kısaltılması ve yeni cezaevlerinin yapımı, ceza infaz kurumlarındaki kapasite üstü barındırma sorununa kısmen çözüm olması beklenmektedir. Ülkemizdeki hükümlü ve tutuklu sayısının önemli bir kısmının tutuklu yargılananlardan oluştuğu düşünüldüğünde yargılamaların hızlandırılması kapasite üstü mevcudu azaltabilecek faktörler arasındadır. Ayrıca nüfus artışı ve yeni suç türlerinin ortaya çıkması (bilişim suçları gibi) nedeniyle yeni cezaevlerinin yapılması veya mevcutların kapasitesinin artırılması da aşırı kalabalık yaşam ortamlarına çözüm olacaktır. Nitekim her iki yönde bir politikanın güdülmekte olması umut vericidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Yine Ceyhan M Tipi Ceza İnfaz Kurumunun kapasite üstü tutuklu ve hükümlü barındırması nedeniyle mutfak ve mutfak ürünlerinin muhafaza edildiği soğuk hava deposu gibi yerlerin yetersiz kaldığı, bazı zamanlar da ise alt yapının yetersiz kalmasından dolayı su teminin aksadığı ve su kesintilerinin yaşandığı, kanalizasyonun ise tıkanma noktasına geldiği anlaşılmıştır.

Bazı basın-yayım organlarında 2014 yılı Şubat ayında Ceyhan M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun çocuk koğuşunda kalan iki erkek çocuk mahpus arasında taciz ve tecavüz olaylarının yaşandığı iddiası çok üzücü ve endişe verici bir durumdur. Cinsel taciz ve tecavüz genel olarak bir kişinin isteği dışında başka bir kişinin cinsel davranışlarına maruz kalmasıdır. Uzmanlarca cinsel taciz olaylarına maruz kalan çocuklarda ağır travmalar ve örselenmeler yaşandığı belirtilmektedir. Tacize uğrayan çocukların ileriki yaşantısında gerek sosyal gerekse cinsel yönden sorunlar ortaya çıktığı da vurgulanmaktadır. Bu bakımdan anılan iddiaların ciddi anlamda araştırılıp sonuçlandırılması için açılan idari ve adli soruşturmaların bir an önce tamamlanması gerekmektedir.

Ceza infaz kurumlarında sağlık sorunu olan hükümlü ve tutukluların ilk muayene ve tedavi hizmetleri kurum revirinde verilmektedir. Kurum hekimi, aile hekimi veya dış hekiminin uygun gördüğü durumlarda, ileri tetkik, tedavi ve iyileştirme için, sağlık ocağı, devlet hastanelerine ve daha ileri sağlık hizmeti gerekenler ise üniversite hastanelerine sevk edilmektedir. Acil durumlarda ise derhal 112 Acil Servis'e haber verilerek gerekli tıbbi müdahalede bulunulmakta ve gerek görülmesi halinde ambulansla hastaneye sevk sağlanmaktadır. Kurum tarafından hastanelere sevk edilmesi gereken hükümlü ve tutuklular jandarmaya bildirilmekte, Jandarma Teşkilatı Görev ve Yetkileri Yönetmeliği'nin 76 ve 77. maddeleri kapsamında jandarma koruma birlik komutanlığınca istenilen gün ve saatte hizmete uygun olarak sevkler yapılmaktadır. Cezaevi yönetimi, hastaneye sevki yapılan tutuklu ve hükümlülerin bir an önce tedavilerinin yapılması amacıyla sevkleri yerine getirmek için sürekli Jandarma komutanlığı ile işbirliği içinde olduğunu belirtmiş ve bu anlamda hastane sevklerini yaptıkları araç sayılarını artırdıklarını belirtmişlerdir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Hastaneye sevk konusunda yaşanan sorunların temelindeki bir başka husus ise, anılan süreçteki çok başlılık ile ilintilidir. Şöyle ki, bir hastanın hastaneye sevk edilmesine Sağlık Bakanlığı'nın personeli doktor karar vermekte, sevk işlemini İçişleri Bakanlığı'na bağlı jandarma gerçekleştirmekte, bu işlem gerçekleştirilirken Adalet Bakanlığı'nın nakil araçları kullanılmaktadır. Anlaşılacağı üzere, süreçte yer alan güvenlik görevlisi (jandarma) ve doktor ceza infaz kurumu idaresinden bağımsız bir yapı içerisindedir. Bu yapı koordinasyon konusunda sorun ve gecikme riski oluşturabilecek niteliktedir. Bu bakımdan aksama durumlarından kimin kusurlu olduğunun tespiti de zorlaşmaktadır. Bu nedenle anılan uygulamalara son verilerek, sevk konusunda ceza infaz kurumu idaresinin yetkisini artıracak bir düzenlemeye gidilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak,

1- Genel olarak cinsel taciz ve tecavüz bir kişinin isteği dışında başka bir kişinin cinsel davranışlarına maruz kalmasıdır. Söz konusu erkek çocukların yaşlarının 16-17 olması, akran olmaları ve fiziksel olarak yetişkin birer birey görünümünde olduklarının müşahade edilmesi, buldukları koğuştaki kendilerinden başka 3 hükümlü veya tutuklu çocuğun bulunması, koğuş bahçesi ile koğuş ortak yaşam alanının kameralar tarafından 24 saat aralıksız izlenip kayıt altına alınması gibi durum ve şartlar ile iddia konusu olaya ilişkin kamera görüntüleri ve elde edilen diğer bulgular göz önünde bulundurulduğunda cinsel taciz ve tecavüz olayının yaşanıp yaşanmadığı hususunda kesin bir kanaate ulaşılamamıştır.

2- Ceyhan M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun çocuk koğuşunda kalan iki erkek çocuk mahpus arasında taciz ve tecavüz olaylarının yaşandığı iddiası hazırlık soruşturması açılmak suretiyle yargı mercilerinin görev alanına girmiştir. Bu itibarla Anayasanın 138'inci maddesinin ikinci fıkrasındaki *"Hiçbir organ, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz"* hükmü uyarınca, söz konusu iddiaya ilişkin yargı mercilerince yapılacak yargılama sonucunun beklenmesinin uygun olacağı kanaati hasıl olmuştur.

3- 12-18 yaş gurubu arasında olup işlediği bir fiil sonucu hüküm giymiş olan çocukların yeniden eğitilerek suç ve suçun sonuçlarından arındırılıp iyi halli olarak topluma yeniden kazandırılmasını sağlamak amacıyla ülkemizde şu an için sadece İzmir ve Ankara

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

illerinde bulunan Çocuk Eğitim Evlerinin sayısının bir an önce artırılması gerekmektedir. Eğitim Evlerinde barındırılan çocukların bireysel özellikleri, hayat şartları ve suç işleme nedenleri belirlenerek kişiliklerini geliştirmelerine ve yeniden eğitilerek kendileri ve toplumla barışık bir halde yaşayabilmelerine imkan tanıyacak durum ve şartlar Eğitim Evlerinde oluşturulmaktadır. Bu bakımdan 18 yaş altı çocuk hükümlülerin kendilerine mahsus olarak kurulan Çocuk Eğitim Evlerinde, tutukluluk veya hükümlülük sürelerini geçirmelerine imkan sağlanmalıdır. Çocuk Eğitim Evlerinin yaygınlaştırılması suretiyle çocuk cezaevlerinden gelen “dayak”, “cinsel taciz” gibi şikayetlerin son bulacağına inanılmaktadır.

4- Ceza infaz kurumlarında görüşülen tutuklu ve hükümlülerin kurum idarelerinin tutum ve davranışlarına ilişkin şikâyet iletmemesi olumlu bir unsur olarak not edilmiştir. Diğer taraftan Ceyhan M Tipi Ceza İnfaz Kurumunda kapasite fazlası tutuklu ve hükümlünün barındırılıyor olmasının getirdiği sorunlara bir kez daha işaret edilmesinde fayda görülmektedir.

5- Ülkemizin güney kesimlerinde özellikle yaz aylarında hem hava sıcaklığının yüksek seyretmesi hem de yüksek nem oranından dolayı mahpuslar koşullarında serin hava akımı oluşturmak amacıyla birden fazla pervane kullanmak zorunda kalmaktadır. Elektrik ile çalışan pervaneler koşulları serinletmekte hem yetersiz kalmakta hem de koşullarda bir serinlik oluşturmak için birden fazla pervane kullanma ihtiyacı olduğu için çok fazla elektrik enerjisi harcanmaktadır. Bu bölgemizdeki iklim şartları göz önünde bulundurularak koşullarda fazla elektrik enerjisi tüketen, arzu edilen serinliği sağlayamayan ve koşul içerisinde görüntü kirliliğine neden olan pervaneler yerine, gerektiğinde mahpusların kendi bütçelerinden temin edilecek klimaların kullanılmasına imkan sağlanması gerekmektedir.

6- Ceyhan Cezaevinde plan ve proje tadilatları sonucunda kapasite artırımı için çalışmalar yapılırken mahpuslar için futbol veya voleybol gibi sporların yapılmasına imkan sağlayacak açık veya kapalı bir spor salonu yapımı için bir plan ve programlama içerisinde bulunulmadığı anlaşılmıştır.

7- Ceyhan M Tipi Ceza İnfaz Kurumunun mutfağında pişen yemek ve kullanılan yağ gibi koku yapan malzemelerin kokusunun bazı zamanlarda mutfak bacasından koşul bölgelerine yoğun olarak geldiği, aşırı ve sürekli kokunun mahpuslara rahatsızlık vermesinden dolayı bacaya filtre türü bir şey takılarak önlem alınması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

8- Tutuklu ve hükümlülerden eğitim ve öğretimine devam edenlerin okul kayıtlarının başladığı dönemde okul kayıt ve harç ücretlerinin çoğu mahpus tarafından karşılanamadığı, bütçe kısıtı nedeniyle de Kurum bütçelerinden karşılanamamasında dolayı büyük sıkıntılar yaşandığı ifade edilmiştir. Söz konusu bütçe ödeneklerinin tahsisi yapılırken eğitim ve öğretimine devam edecek mahpusların okul kayıt ve harç ücretlerinin de göz önünde bulundurularak bütçe ödeneklerinin planlanması yerinde olacaktır.

9- Heyet, her iki ceza infaz kurumunda da yapılan meslek edinme kursları, atölye çalışmaları ve sosyal faaliyetleri son derece başarılı ve memnun edici bulmuştur. Tahliye sonrası sosyal ve ekonomik hayata tutunma ve ceza infaz kurumunda bulunulduğu sürece geçirilen boş vakitleri değerlendirme bakımından bu tür çalışmaların büyük önemi bulunmaktadır. Yine özellikle yaz aylarında ziyaretçilerin ve mahkumların daha sağlıklı bir ortamda görüş yapabilmesi için görüş alanlarına klima takılması memnuniyetle karşılanmıştır.

10- Ceza infaz kurumlarının çalışma şartlarının zorluğu ve çalışmak için son tercih edilen kurumlar arasında bulunduğu bilinmektedir. Bu nedenle zor çalışma şartlarının gereği olarak ve nitelikli personel istihdamını artıracacağı düşüncesiyle, personel özlük haklarında yapılacak iyileştirmeler memnuniyetle karşılanacaktır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Toplantı No: 37

26.11.2014

Konu : Adana Ceyhan M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İle Açık Ceza İnfaz Kurumu Kampüsü
İnceleme Raporu kabul edilmiştir.

 Başkan Ayhan Sefer ÜSTÜN Sakarya Milletvekili	 Başkanvekili Nevzat PAKDİL Kahramanmaraş Milletvekili	 Katip Reşat DOĞRU Tokat Milletvekili
 Üye Murat BOZLAK Adana Milletvekili	imzada bulunmadı Üye Mehmet METİNER Adıyaman Milletvekili	 Üye Mehmet Kerim YILDIZ Ağrı Milletvekili
 Üye Sinan Aydın AYGÜN Ankara Milletvekili	imzada bulunmadı Üye Mustafa ERDEM Ankara Milletvekili	 Üye Ülker GÜZEL Ankara Milletvekili
imzada bulunmadı Üye Ziver ÖZDEMİR Batman Milletvekili	 Üye Tufan KÖSE Çorum Milletvekili	 Üye Afila KAYA İstanbul Milletvekili
 Üye Mahmut TANAL İstanbul Milletvekili	 Üye Bülent TURAN İstanbul Milletvekili	 Üye Hamza DAĞ İzmir Milletvekili
 Üye Sıtkı GÜVENÇ Kahramanmaraş Milletvekili	 Üye Ahmet Salih DAL Kilis Milletvekili	 Üye Kerim ÖZKUL Konya Milletvekili
 Üye Ayşe TÜRK MENOĞLU Konya Milletvekili	 Üye Veli AĞBABA Malatya Milletvekili	 Üye Abdurrahim AKDAĞ Mardin Milletvekili
 Üye İhsan ŞENER Ordu Milletvekili	 Üye Cemal Yılmaz DEMİR Samsun Milletvekili	 Üye Hüseyin AYGÜN Tunceli Milletvekili
 Üye Orhan DUZGÜN Tokat Milletvekili	 Üye Kemal AKTAŞ Van Milletvekili	

Komisyon raporlarına, <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/index.htm>
adresinden ulaşabilirsiniz.

Adres: TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu 06543 Bakanlıklar-ANKARA

Tel: 0 312 420 5406 – 420 5399 **Faks:** 0 312 420 5394

E-posta: insanhaklari@tbmm.gov.tr